درس روش پژوهش

اخلاق در تحقیقات

حسن قاسم زاده

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

قول الحق

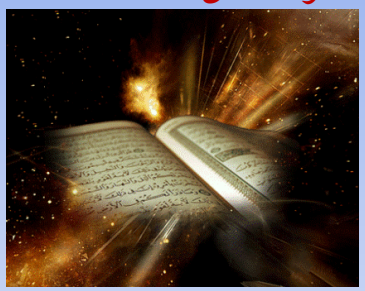

اهدنا الصراط المستقیم

حمد 5

دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر

کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست

مولوی

فهرست عناوین

تحقیق - روش شناسی در تحقیق

اخلاق در تحقیقات- خلاصه سازی و مرجع دهی

نحوه جستجو- کتب و مجلات- اینترنت و هوش مصنوعی

شیوه تحقیق علمی

نکات نگارشی و نکات در نرم افزار

ارایه نتایج تحقیقات

فرهنگ ما

چنین گفت پیغمبر راست گوی زگهواره تا گور دانش بجوی را

بعضی افراد امروز

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند بچه جان درس بخوان دیپلمه ها بیکارند

بوی شوم امتحان آید همی
ما ز تعلیم و تعلم خسته ایم
ما برای کسب مدرک آمدیم

یار صفر مهربان آید همی
دل به امید تقلب بسته ایم
نی برای درک مطلب آمدیم

سوالات اساسی

- آیا برای تعلیم در دانشگاه، هستیم
- آیا برای یادگیری دیر شده است
- آیا اخلاق ناپسند را می توان از خود دور نمود
- آیا با این سخنرانی اخلاق ناپسندمان درست می شود
- اخلاق بد به ضرر کیست

تعریف اخلاق

اخلاق چیست

- اخلاق شخصی
- اخلاق حرفه ای

اخلاق شخصی درست

1.درستکاری و راستگویی(Honesty)
2.مسئولیت‌پذیری (Responsibility)
3.انصاف و عدالت (Fairness)
4.احترام به دیگران (Respect)
5.خودکنترلی و خویشتن‌داری (Self-Control)
6.فروتنی و پذیرش خطا (Humility)
7.وفاداری و قابل‌اعتمادبودن (Trustworthiness)
8.همدلی و نوع‌دوستی (Empathy)
9.وجدان کاری و تلاش (Work Ethic)
10.شجاعت اخلاقی (Moral Courage)

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است

11/5/2026 Dr. Hasan Ghasemzadeh 7

ارتباط اخلاق با دین و قانون

11/5/2026 8

تعریف مهندس خوب

فضیلت‌های مادر مثل آزادگی، شرافت، کرامت، عزت‌نفس ستون فقرات اخلاق هستند

انسانی باش که اگر همه مثل تو رفتار کنند، جامعه جای بهتری شود

تعریف مهندس خوب

انسانی است که

تخصص داشته باشد
طبق برنامه زمان‌بندی کار کند
پروژه را اقتصادی انجام دهد

نمونه ضوابط اخلاق حرفه‌ای

مهندسان

1. در حوزه‌های صلاحیت و تجربه خود خدمات ارائه می‌دهند
2. پیامدهای کار خود و مسائل اجتماعی مرتبط با آن را در نظر می‌گیرند و می‌کوشند تا درک عمومی از این مسایل را گسترش دهند.
3. در ارائه اطلاعات و در بیان اظهارات عمومی که منعکس کننده مسائل حرفه ای و نقش حرفه ای آنها است، درستکار، راستگو، اخلاق مدار و منصف هستند.
4. بدون تعصب به دلیل نژاد، مذهب، جنسیت، سن، قومیت یا ملیت، پوشش یا معلولیت، در روابط حرفه‌ای مشارکت می‌کنند.
5. در امور حرفه‌ای برای هر کارفرما یا مشتری به عنوان نمایندگان وفادار عمل می‌کنند و بدون رضایت لازم، هیچ گونه اطلاعات محرمانه یا اختصاصی مشتری را افشا نمی‌کنند.
6. هرگونه تضاد منافع شناخته شده یا بالقوه یا سایر شرایطی را که ممکن است بر قضاوت یا کیفیت عملکرد آنها تأثیر بگذارد، به طرف‌های ذینفع افشا می‌کنند.

انجمن مهندسان نفت

نمونه ضوابط اخلاق حرفه ای

مهندسان

7. مسئول ارتقای شایستگی حرفه‌ای خود و تشویق همکارانشان به انجام اقدامات مشابه هستند.
8. مسئولیت اعمال خود را می‌پذیرند، انتقاد از کار خود را می‌پذیرند، از کار دیگران انتقاد صادقانه و سازنده ارائه می‌دهند.
9. اگر پیامد وظایف حرفه‌ای‌شان بر سلامت و ایمنی عمومی حال یا آینده تأثیر منفی گذارد، باید رسماً به کارفرمایان خود اطلاع دهند و در صورت لزوم، افشای بیشتر انجام دهند.
10. به دنبال اتخاذ اقدامات فنی و اقتصادی برای به حداقل نمودن اثرات زیست‌محیطی هستند.
11. با سایر متخصصان در تیم‌های چندرشته‌ای مشارکت می کنند تا هم‌افزایی ایجاد کنند.
12. مطابق با تمام قوانین و اصول اخلاقی قابل اجرا در حرفه مهندسی، عمل می کنند و از دیگران که در این راستا تلاش می کنند، حمایت می کنند

انجمن مهندسان نفت

تقلب در تحقیقات

- برداشتن نتایج دیگران واستفاده به نام خود
- عدم ارائه نتایج درست – انتخاب گزینشی داده ها
- بزرگنمایی بیش از حد نتایج
- جعل و تحریف داده‌ها
- عدم تکرارپذیری

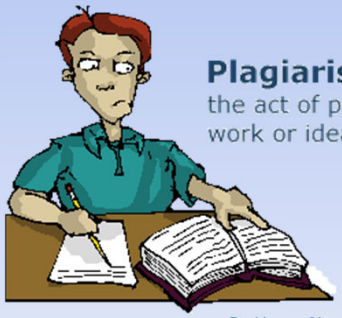

تقلب در تحقیقات

- عدم ذکر منابع و مراجع حتی مقالات قبلی خود
- عدم رعایت مالکیت فکری
- نویسندگان مشارکت علمی واقعی نداشته باشند
- ذکر کارهای انجام نشده
- سو استفاده از جهل دیگران
- تاثیر تعارض منافع برنتایج
- جمله بندی نادرست

تقلب تقلب است چه برای استاد چه برای دانشجو

exclusive sponsor of Sooriland 2015

محیط علمی ناسالم

- عدم پاداش و مزد مناسب برای کار درست
- فروپاشی اعتماد – وجود شک و تردید
- وجود ارزش برای ضد ارزشها – تغییر فرهنگ خوب به فرهنگ بد
- تولید علم جعلی و مضر
- فرار مغزها و سرخوردگی نخبگان
- زوال اخلاق حرفه‌ای و انزوای بین المللی
- تصمیم سازی و تصمیم گیری غلط در سطح ملی
- کشته شدن امید به اصلاح
- تمدن عقب مانده – جامعه رو به انحطاط

11/5/2026 Dr. Hasan Ghasemzadeh 15

محیط علمی سالم

- وجود ارزش برای علم و عالم
- رواج صداقت، شجاعت و رقابت علمی سالم
- ایجا د اعتماد به نفس در محققین
- شایسته سالاری و برخورد با تخلف
- ایجاد جامعه پویا و پیشرفت روز به روز جامعه
- وجود الگوهای خوب برای نسل حاضر و آیندگان
- برقراری یک تمدن اخلاق مدار

11/5/2026 Dr. Hasan Ghasemzadeh 16

روش صحیح

- ✓ وجود آموزش درست
- ✓ انتخاب درست موضوع تحقیق مطابق با توانایی ها
- ✓ وجود علاقه به موضوع
- ✓ تسلط استاد به موضوع
- ✓ تخصیص وقت مناسب برای تحقیق
- ✓ استفاده درست از منابع موجود
- ✓ همفکری وهمکاری با دیگران

آموزش

ذکر منابع

- جمله نقل قول شده در گیومه
- پارگراف نقل قول شده با کمی جابجایی
- مرجع زیر شکل ها وبالای جدول
- مرجع در سایر مراجع

رابطه دانشجویان یکدیگر

- احترام متقابل
- عدم سو استفاده از کار دانشجویان دیگر
- همکاری با سایر دانشجویان در استفاده منابع محدود
- رقابت سالم
- برگزاری جلسات آموزش توسط دانشجویان
- کار گروهی
- رقابت سالم

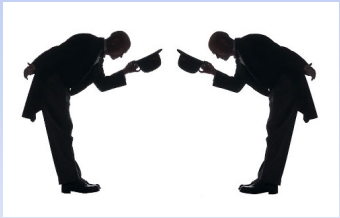

11/5/2026 Dr. Hasan Ghasemzadeh 19

رابطه دانشجو و استاد

- احترام متقابل و برخورد شایسته
- عدم سو استفاده استاد از دانشجو و بر عکس
- برنامه منظم
- ذکر نام در مقالات
-

11/5/2026 Dr. Hasan Ghasemzadeh 20

خلاصه عناوین ونتیجه گیری

- سوالات اساسی
- تقلب در تحقیقات
- محیط علمی ناسالم
- محیط علمی سالم
- روش صحیح
- آموزش
- رابطه دانشجویان یکدیگر
- رابطه دانشجو و استاد

الهم الرزقنا علما نافعا
از حسن توجه شما
سپاس گزارم
11/5/2026
Dr. Hasan Ghasemzadeh
23